

انتظارات شبه محال ایروان و آنکارا

اظهارات سرکیسیان حاوی پاسخی نومیدکننده برای آشتی طلبان دو سوی مرز بود و به همین سبب، سؤال و ابهام‌های زیادی در ذهن‌ها ایجاد کرد

سرویس ترکیه/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران / سرویس ترکیه : دو روز پیش از آن که مردم ارمنستان در گرامیداشت نودوپنجمین سالگرد کشتار ارامنه به دست عثمانی‌ها در خیابان‌های ایروان گرد هم آیند، سرژ سرکیسیان، رئیس‌جمهور ارمنستان اذعان کرد کشورش با آن که برای بهبود روابط با ترکیه تلاش می‌کند، اما روند این آشتی و تفاهم به حالت تعلیق در می‌آید تا فضا برای ازسرگیری روند مذاکرات مساعد شود. اظهارات سرکیسیان حاوی پاسخی نومیدکننده برای آشتی طلبان دو سوی مرز بود و به همین سبب، سؤال و ابهام‌های زیادی در ذهن‌ها ایجاد کرد. مهرماه سال گذشته احمد داوود اوغلو، وزیر خارجه و طراح استراتژی «تنش زدایی با همسایگان» در کابینه اردوغان در ژنو، طلسم حدود یک قرن خصومت با ایروان را شکست اما اکنون به تعلیق درآمدن توافقنامه عادی سازی روابط ترکیه و ارمنستان، می‌تواند ضررهای اقتصادی و سیاسی چندی برای هر دو طرف به دنبال داشته باشد. ادامہ…

اردوغان و داوود اوغلو امیدوار بودند در سایه سیاست «رساندن اختلافات تاریخی به نقطه صفر»، همکاری سیاسی و تجاری بین دو کشور از سر گرفته شود تا تصویر ترکیه را در صحنه جهانی بهبود بخشد و به این کشور کمک کند گامی بزرگ در جهت پیوستن به اتحادیه اروپا بردارد. آنکارا معتقد است آشتی بین ترکیه و ارمنستان و احتمالاً به تبع آن آذربایجان، باعث تسریع پروژه‌های استراتژیکی مثل نابوکو که سود سرشاری را عاید سه کشور بویژه ترکیه می‌کند، خواهد شد. در این بین فعالیت‌های اقتصادی در استان‌های شرقی ترکیه نیز مثل غرب آن گسترش خواهد یافت و ساکنان این مناطق بهره‌های بسیاری از این رونق اقتصادی خواهند گرفت.

دولت سرکیسیان نیز دقیقاً با همین اندیشه دست دوستی اردوغان را فشرد، چنان که ادوارد نعلبندیان، وزیر خارجه ارمنستان گفته است ایروان می‌تواند بهره‌های بسیاری از کنار گذاشتن خصومت دیرینه با ترکیه ببرد. دست کم با افزایش فعالیت‌های تجاری بین دو طرف، مسیر تجاری خاورمیانه و روسیه نیز به سوی ارمنستان باز خواهد شد. علاوه بر این، جناح واقع‌گرایان حاکم بر آنکارا و ایروان در مسیر اجرای این تفاهم به مشکل بزرگی به نام مسئله قره باغ برخورد کردند؛ ناحیه‌ای که اشغال آن در آغاز دهه ۹۰، سال‌هاست آذربایجان را می‌آزارد و باکو را به این باور رسانده که این معضل باید تحت فشارهای ترکیه به سمت حل شدن حرکت کند.

از همین رو است که علی‌رغم منافی که بازگشایی مرزهای ترکیه و ارمنستان دارد، هنوز هم بسیاری از محافل سیاسی ارمنستان بشدت مخالف عادی سازی روابط با ترکیه هستند. یک شب قبل از مراسم سالگرد کشتار ارامنه، ارمنی‌های ناسیونالیست اقدام به آتش زدن پرچم ترکیه کردند. مخالفان توافقنامه عادی سازی روابط طی یک سال گذشته تلاش بسیاری به خرج داده بودند تا بتوانند دولت سرکیسیان را وادار کنند توافقنامه را به طور کامل کنار بگذارد. آرام کاراپتیان، رهبر حزب «زمان جدید» معتقد است توافقنامه عادی سازی روابط برعکس آنچه که وانمود می‌شود، یک شکست است نه یک پیروزی.

برخی رهبران سیاسی ایروان از پرونده کشتار ارامنه به عنوان آتش زیر خاکستر یاد کرده‌اند که مانند دیگر غائله‌های قومی در اوستیا یا چین می‌تواند امنیت و ثبات قفقاز را به خطر اندازد. تحلیلگران حوزه قفقاز می‌گویند پرونده اختلاف بر سر قتل عام ارامنه در ارمنستان یک ایدئولوژی مسلط به حساب می‌آید. زیرا چیزی نزدیک به یک قرن در بین افکار عمومی این کشور رسوخ کرده و استحکام یافته است اما سخن رهبران ترکیه این است که این باور ایدئولوژیک نباید به یک تراژدی تبدیل شود؛ یعنی ارمنستان به جای آن که از کمرنگ و یا نابود شدن این ایدئولوژی بترسد، باید سعی کند واقعیت‌های تاریخی را بپذیرد. آنها حتی گوشزد می‌کنند که آذربایجان نیز می‌تواند چنین داعیه‌هایی را علیه ارمنستان مطرح کند زیرا در سال‌های بین ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۴ یک میلیون آذربایجانی توسط ارمنستان از خانه‌های خود آواره شدند.

ترو گاراپتیان، از ناظران واقع بین در ایروان، دیروز در حاشیه مراسم گرامیداشت قربانیان قتل عام ارامنه بر این برداشت سیاستمداران جدید ترکیه صحنه گذاشت و به خبرنگاران گفت: این خیلی بد است که فکر کنیم دیگر هرگز نمی‌تواند صلحی بین ما و ترکیه روی دهد. هنوز دوستانی بسیار در ترکیه داریم که دلمان می‌خواهد آنها را دعوت کنیم تا به کشورمان بیایند. ادوارد نعلبندیان، وزیر خارجه ارمنستان نیز تأکید می‌کند که ما آماده حرکت رو به جلو هستیم اما ترکیه نیز باید در این راه تلاش کند.

در هر حال پروسه آشتی تاریخی دو طرف در میان دو انتظار غیرقابل جمع سردرگم مانده. انتظاری که ارمنی‌ها از آنکارا دارند و البته انتظار کوچکی نیست؛ این است که ترکیه با پذیرفتن مسئولیت قتل عام ۱/۵ میلیون ارمنی در طول جنگ جهانی اول این کشتار را تحت عنوان نسل‌کشی بپذیرد. ترکیه تاکنون حاضر نشده این کشتار را نسل‌کشی بداند. از نظر ترکیه، کشته شدگان ارمنی سال ۱۹۱۵ که در خلال درگیری‌ها جان باخته بودند، رقم آنها ۴۰۰ هزار نفر است و هیچ‌گونه نسل‌کشی صورت نگرفته است. انتظار متقابل ترکیه بویژه ناسیونالیست‌های این کشور نیز آن است که ایروان، مشکل اراضی اشغالی آذربایجان را حل کند و این آشتی به بهای فدا شدن حقوق باکو انجام نشود.

پایان پیام.